

Mies joka opetti lukemaan 36-vuotiaana

Hannu Hätisen

Julkaistu: 6.10.2003 lehdessä osastolla Tänään

[Minna Pölkki](#) Helsingin Sanomat

PENTTI VÄNSKÄ

Sanat alkoivat muotoutua lapinlahtelaisen Hannu Hätisen päässä uudelleen, kun hänen kuulokäyräänsä muokattiin. Nyt Hätiäinen auttaa oppimishäiriöisiä antamalla sensomotorista kuntoutusta.

► Kun [Hannu Hätiäinen](#) aloitti 1965 koulutaipaleensa Lapinlahdella Pohjois-Savossa, hän oli innokas ekaluokkalainen. Heti alussa kävi kuitenkin ilmi, ettei maatalon poika ja kuusilapsisen perheen kuopus hahmottanut asioita samalla tavalla kuin muut lapset.

Äidinkielen oppiminen sujui niin kauan kuin lukutehtävät olivat ulkolukua ja tavaamista. Kun luokkakaverit jättivät tavuviivat taakseen, Hätisen ongelmat alkoivat. Lukeminen ei onnistunut. "Silloin ei puhuttu oppimisen ongelmista, vaan sitä oli tyhmä tai laiska. Opettaja sanoi, ettei sinusta tule yhtään mitään", Hätiäinen kertoo.

Kinkereillä, jonne kokoontui koko kylä, opettaja laittoi Hannu Hätisen lukemaan ääneen. "Minusta tuntui häkkieläimeltä, joka oli laitettu näyttille, että näin huonosti se osaa lukea. Tiesin paikkani hyvin nopeasti. Se oli valtava häpeä ja itsetunnolle myrkkyä."

Jossain pienen pojan sisimmässä Hätinen kuitenkin tiesi, ettei ole tyhmä. Kalavelat opettajalle hän maksoi takaisin salaa tekemillään kepposilla. "Viidennellä luokalla opin arvaamisen lukutaidon. Ensimmäisestä tavusta, sijamuodosta ja asiayhteydestä päätin, mikä sana on kyseessä", Hätinen sanoo.

"Siten luin yli 20 vuotta. Kirjoittamiseen se vaikutti niin, että sanoista puuttui paljon kirjaimia. Vieraiden kielten opiskelu ei sujunut ollenkaan." Vielä aikuisena Hätinen ajatteli, ettei opi mitään. Hän olisi halunnut opiskella nuoriso-ohjaajaksi, mutta opintohakemus jäi postittamatta.

Hätinen lähti töihin Kuopioon, myöhemmin Helsinkiin. Hän työskenteli milloin betonitehtaassa, milloin teurastamossa tai lääketehtaassa. Lukihäiriöisenä hän oli kehittänyt suuren määrän miniteorioita, joiden avulla selviytyi ja vastasi ympäristön odotuksiin.

Perheen perustettuaan Hätinen palasi kotiseudulleen. Velkainen perheenisä työskenteli arkipäivät maataloustarvikkeiden myyjänä, jakoi yöllä lehtiä ja työskenteli viikonloppuisin maatalouslomittajana.

Ankara työtahti otti veronsa: Hätiselle puhkesi selkärankareuma. Hän oli sairauslomilla ja määräaikaisella sairauseläkkeellä puolitoista vuotta kunnes 34-vuotiaana häntä patistettiin uudelleen koulutukseen.

Opiskelu hirvitti, mutta Hätinen pääsi omaksi yllätykseksensä opiskelemaan sosiaaliohjaajaksi Ylä-Savon sosiaalialan oppilaitokseen. "Se nosti itsetuntoa. Kävelytyyli muuttui. Joku kysyi, olenko kasvanut." Hätinen sai opettajakseen Pekka Kinnusen, jolla oli kokemusta oppimisvaikeuksista.

"Ensimmäisen kerran elämässäni tunnustin ulkopuoliselle, että minulla on oppimisvaikeuksia. Se oli elämäni paras juttu. Pekulta sain apua vaikeuksieni selvittämisessä."

Hätinen alkoi uudestaan opetella lukemaan, nyt keskittyen ja äänne kerrallaan. Lukunopeus hidastui, mutta hän alkoi huomata kirjoitusvirheitään. Lukeminen nopeutui viimein moninkertaiseksi alkuperäiseen verrattuna. "Ääneen lukeminen tuntui jopa nautinnolliselta."

Hänellä oli yhä ongelmia kirjoittamisessa, sillä hän ei erottanut esimerkiksi kaksoiskonsonanteja ja pitkiä vokaaleja. Englannintunnilla studiossa Hätinen toisti nauhalle mallisanat ja kuvitteli ääntävänsä virheittä. Opettaja kertoi miehen lausuvan aivan väärin. "Silloin tajusin, etten osaa kirjoittaa, koska kuulen asioita väärin. Se oli toiseksi parasta lukihäiriön tunnustamisen jälkeen."

Hätinen soitti Nina Alopaeus-Laurinsalolle Suur-Helsingin Sensomotoriseen Keskukseen, jossa tutkitaan ihmisen motorisen ja aistimusjärjestelmien tasapainoa. "Nina kysyi, että minkä ikäisestä lapsesta on kyse. Sanoin, että minusta ja minä olen 36. Kuntoutusta ei ollut testattu ennen aikuisilla, mutta Nina kokeili sitä minuun."

Paljastui, että Hätisen vasen korva oli dominoiva, kun useimmilla se on oikea. Sen vuoksi sanojen hahmottumisen prosessi aivoissa hidastui niin, että esimerkiksi konsonanttien kestot jäivät havaitsematta. Hätisen kuulokäyrän perusteella hänelle tehtiin kymmenen minuutin äänikasetti, jota kuuntelemalla kuulokäyrää alettiin muokata oikeanlaiseksi.

"Puolen vuoden kuluttua opettajavaimoni alkoi puhua auskultoinnista. Kysyin, onko auskultoinnissa l-kirjain. Olin aina kuullut, että auskuntoita. Konferenssiin ilmestyi yksi e lisää. Aiemmin se oli ollut konfrenssi." Muutos oli Hätiselle huikea kokemus. Hän jäi pohtimaan, kuinka monia muita voitaisiin auttaa samalla tavalla.

Kahdeksan vuotta kuntoutuksen aloittamisesta Hätinen on sosiaalihoitajan tutkinnon lisäksi opiskellut kasvatustieteitä, erityispedagogiikkaa sekä sensomotorisen kuntouttajan tutkinnon ja opiskelee Oulun yliopistossa psykoterapiaa.

Hannu Hätinen työskentelee Lapinlahdella toiminnanjohtajana RAY:n rahoittamassa Peku-projektissa, joka antaa oppimishäiriöisille sensomotorista kuntoutusta. Projektin nimi on Hätisen opettajan mukaan, joka kuoli pari kuukautta sen jälkeen, kun Hätinen oli tunnustanut hänelle ongelmansa.

Vajaan kolmen vuoden aikana kuntoutuksessa on käynyt nelisensataa 5-56-vuotiasta oppimishäiriöistä kärsinyttä. Lisäksi Hätinen tekee kuntoutuskeikkoja eri puolilla maata. "Tämä on hirveän antoisa ammatti", hän sanoo. "Kun itsellä on niin rankka kokemus takana, ja kun näkee apua saaneet kiitolliset lapset ja vanhemmat, sitä liikuttuu väkisinkin kyyneliin."

Tällä viikolla vietetään aikuiskoulutusviikkoa. Viikon kampanjatoimikunta palkitsi Hannu Hätisen erilaisen oppijan tunnustuspalkinnolla.